

تقویت رشد اخلاقی دانش‌آموزان

اخلاق و تربیت صحیح از دیرباز یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های جوامع انسانی بوده است.

اخلاق و تربیت صحیح از دیرباز یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های جوامع انسانی بوده است. با گسترش فناوری و تغییرات فرهنگی، نیاز به شناخت عوامل مؤثر بر رشد اخلاقی نوجوانان بیش از پیش احساس می‌شود. پژوهشی جدید تلاش کرده است تا با ارائه الگویی مبتنی بر اصول تربیتی، راهکاری عملی برای پرورش اخلاقی دانش‌آموزان ارائه دهد.

به گزارش ایسنا، در دنیای امروز که ارتباطات انسانی پیچیده تر شده و فناوری‌های نوین به زندگی روزمره نفوذ کرده‌اند، تربیت اخلاقی نوجوانان به چالشی جدی برای خانواده‌ها و نظام‌های آموزشی تبدیل شده است. نوجوانان در سنین حساس رشد، به دنبال یافتن هویت خود هستند و تصمیماتی که در این دوران می‌گیرند، می‌تواند تأثیر عمیقی بر آینده آنان داشته باشد. بسیاری از روانشناسان و متخصصان تعلیم و تربیت معتقدند که توجه به اخلاق و ارزش‌های انسانی در این دوره، نه تنها به فرد کمک می‌کند تا روابط سالم‌تری در جامعه برقرار کند، بلکه زمینه‌ساز توسعه پایدار اجتماعی نیز خواهد بود.

از سوی دیگر، تحقیقات نشان می‌دهند که نوجوانان بیشتر از هر دوره دیگری در زندگی، تحت تأثیر محیط اطراف خود قرار دارند. خانواده، مدرسه، رسانه‌ها و گروه‌های دوستی همگی نقش مهمی در شکل‌گیری نگرش‌ها و ارزش‌های اخلاقی آن‌ها ایفا می‌کنند. بنابراین، لازم است الگوهای آموزشی و تربیتی مؤثری برای کمک به رشد اخلاقی آنان طراحی شود. در این راستا، پژوهش‌های علمی نقش مهمی در شناسایی روش‌های کارآمد برای تقویت اخلاق در نوجوانان دارند.

در همین زمینه، سید محمد میردامادی، پژوهشگر علوم تربیتی دانشگاه پیام نور، به همراه یکی از همکاران دانشگاهی خود و با همراهی دبیرستان دخترانه خواجه عبدالله انصاری دوره دوم منطقه ۴ تهران و جهاد دانشگاهی، تحقیقی در مورد چگونگی رشد اخلاقی دانش‌آموزان انجام داده‌اند. آن‌ها با بهره‌گیری از آموزه‌های موجود در اسناد بالادستی آموزش و پرورش، به دنبال ارائه الگویی برای تقویت ارزش‌های اخلاقی در میان نوجوانان بوده‌اند.

برای انجام این پژوهش، روش‌های کمی و کیفی مورد استفاده قرار گرفته‌اند. در بخش کیفی، محققان به بررسی منابع مختلفی از جمله قرآن، احادیث، مقالات علمی و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش پرداخته‌اند. همچنین، با انجام مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با ۱۵ متخصص تعلیم و تربیت، دیدگاه‌های آنان درباره روش‌های مؤثر در رشد اخلاقی جمع‌آوری شده است. در بخش کمی، اطلاعات لازم از طریق پرسشنامه‌هایی که در بین ۹۴۵ دانش‌آموز دختر دبیرستانی و ۸۶ معلم و مدیر جمع‌آوری شده، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند.

نتایج این پژوهش نشان دادند که در رشد اخلاقی دانش‌آموزان، عوامل متعددی نقش دارند. از بین عوامل بررسی شده، خانواده، طبیعت و گرایش‌های مدیترانه‌ای تأثیر را داشتند، در حالی که برنامه‌های تلویزیونی، فعالیت‌های فرهنگی و مطالعه ادبیات دفاع مقدس تأثیر کمتری در این زمینه داشتند. این یافته‌ها نشان می‌دهند که محیط خانوادگی و ارتباط نوجوانان با طبیعت نقش کلیدی در شکل‌گیری شخصیت اخلاقی آن‌ها ایفا می‌کند.

همچنین، این پژوهش تأکید دارد که برای پرورش اخلاقی موفق دانش‌آموزان، تنها یک بعد از زندگی آن‌ها نباید مورد توجه قرار گیرد، بلکه باید به ارتباط آن‌ها با خدا، خود، دیگران و طبیعت به طور همزمان پرداخته شود. به عنوان مثال، دانش‌آموزانی که در ارتباط با خدا ارزش‌های اخلاقی قوی‌تری دارند، در زندگی شخصی نیز احتمال بیشتری دارد که اصول اخلاقی را رعایت کنند. همچنین، افرادی که به شناخت خود و ارزش‌های فردی‌شان پرداخته‌اند، در تعاملات اجتماعی عملکرد بهتری دارند.

اهمیت این پژوهش در آن است که نه تنها یافته‌های آن با بسیاری از پژوهش‌های قبلی در زمینه رشد اخلاقی همخوانی دارد، بلکه بر اجرایی شدن سند تحول بنیادین آموزش و پرورش نیز تأکید می‌کند. این سند، که با هدف ایجاد بستری برای رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان تدوین شده است، می‌تواند راهنمای مناسبی برای سیاست‌گذاران آموزشی در طراحی برنامه‌های تربیتی مؤثر باشد.

این تحقیق همچنین پیشنهادهایی عملی برای مدارس ارائه داده است، از جمله این که مدیران و معلمان باید از روش‌های آموزشی‌ای استفاده کنند که به دانش‌آموزان در تقویت باورهای اخلاقی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و احترام به طبیعت کمک

کنند. ایجاد فضای مناسب برای گفت و گو و تبادل نظر درباره مسائل اخلاقی و تشویق دانش آموزان به مشارکت در فعالیت های اجتماعی می تواند از دیگر راهکارهای مفید در این زمینه باشد.

نتایج این پژوهش در دوفصلنامه «پژوهش های آموزش و یادگیری» وابسته به دانشگاه شاهد، منتشر شده اند. انتشار این یافته ها در یک نشریه معتبر علمی، اهمیت موضوع رشد اخلاقی دانش آموزان و تأثیر آن بر آینده جامعه را بیش از پیش نشان می دهد.